

Yrittäjyden professori Matti Koiranen uskoo:

”Yrittäjyys tuo ammatillisiin oppilaitoksiin palveluhenkisyyttä ja rikkoo luutuneita rakenteita”

Yrittäjyden professori Matti Koiranen Jyväskylän yliopistosta uskoo yrittäjämäisen toimintatavan parhaimmillaan muuttavan ammatillisen oppilaitoksen kulttuuria, vähentävän sieltä hallinto- ja virkamieskulttuurin piirteitä ja lisäävän sinne sekä palveluhenkisyyttä että innovatiivisuutta.

Koirasen mielestä yrittäjyden opettaminen ammatillisissa oppilaitoksissa on hoidettu kognitiivisessa mielessä melko hyvin, mutta tunne- ja tahtupuolen kehittämisessä on vielä toivomisen varaa.

Yrittäjyys ei ole pelkkiä tietoja ja taitoja, se on myös tahtoa ja tunnetta. Usein yrittäjäksi ryhtyminen vaatii esimerkiksi pelontunteen voittamista yrittäjyyttä kohtaan.

Yrittäjyden omaksuminen osaksi ammatillisen oppilaitoksen kulttuuria merkitsee Koirasen mielestä yksittäisen opettajan kohdalla sitä, että palkkatyötä tekevä opettaja kaivaa itsestään esiin sisäisen yrittäjän. Tällöin hän kantaa yrittäjämäistä vastuuta siitä, että oma opetus on uusiutuvaa, laadukasta ja haluttua. Näin yrittäjyys voi osaltaan parantaa myös oppilaitoksen tuottavuutta.

Yrittäjyyskasvatus on vakiinnuttanut asemansa oppiaineena kaikilla koulu-

tustasoilla aina ala-asteelta korkeakouluun saakka. Se on yksi pääministeri **Matti Vanhasen** ensimmäisen hallituksen nimeämän ohjelmaryhmän merkittävimpiä saavutuksia. Tämä kauppa- ja teollisuusministeri **Mauri Pekkarisen** vetämä ryhmä keskittyi neljän vuoden aikana yrittäjyyden politiikkaohjelman luomiseen. Matti Koironen oli ryhmän jäsen.

Elokuussa aloitti toimintansa uusi ohjelmaryhmä, jota johtaa pääministerin veli **Rauno Vanhanen**. Tässä ryhmässä, johon myös kuulun, työestetään työn, työelämän ja yrittäjyyden politiikkaohjelman asiasisältöjä, Koironen kertoo.

Yrittäjyyskasvatus on merkitty peruskoulujen, lukiodien ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmien perusteisiin. Nykyään puhutaan yrittäjyydestä jossakin muodossa myös lähes jokaisessa yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa. Yrittäjyys on siis lyönyt itsensä hyvin läpi.

Meillä Jyväskylän yliopistossa yrittäjyyden peruskurssi on pakollinen 150 uudelle opiskelijalle. Kun meille tulee vuosittain 1 100 opiskelijaa, heistä 700 suorittaa kyseisen peruskurssin, Koironen myhäilee tyytyväisenä.

Eli 550 suorittaa kurssin vapaaehtoisesti. Näin yli puolet

koko vuosikurssin opiskelijoista saa vähintäänkin pizaratartunnan yrittäjyydestä. Se myytti, että korkeammin koulutettuja ei yrittäminen kiinnosta, ei pidä paikkaansa.

Perheytykset ovat merkittävä työllistäjä

Yrittäjyyden apulaisprofessoriksi Jyväskylän yliopistoon nimitetty Koironen käynnisti talossa uuden oppiaineen vuonna 1995. Parin vuoden kuluttua hän lähti suuntaamaan professouria voimakkaasti perheytytyteen päin. Koironen on halunnut herättää yhteiskunnallista keskustelua kotimaisten perheytytysten merkityksestä ja niiden toimintaedellytysten kohentamisesta.

Perheytytykset työllistävät 11,5 kertaa enemmän suomalaisia kuin Nokia, ottaen huomioon myös Nokian kansainväliset toiminnot. Perheytytykset työllistä-

– Se usein kuultu väittämä, että yrittäjäksi synnyttään, ei pidä paikkaansa. Yrittäjyys on parhaimmillaan osa ihmisen persoonallisuutta ja persoonallisuudessa on kyse perityn ja opitun yhteisvaikutuksesta. Eli yrittäjäksi sekä synnyttään että opitaan, yrittäjyyden professori Matti Koironen toteaa.

vät yli puolet maamme yksityissektorin työvoimasta ja tuottavat 40 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta.

Nämä luvut paljastavat sen karun tosiasian, että jos emme hoida yritysten sukupolvenvaihdoksia viisaasti, niin sillä on dramaattinen vaikutus sekä bruttokansantuotteeseen että työllisyyskehitykseen maassamme.

Perheyriyksistä suuri osa on edelleen sodan jälkeen syntyneiden ikäluokkien omistuksessa ja johdettavina. Omistajat ovat vetäytymässä eläkkeelle seuraavan 10 vuoden aikana. Onko näille 60–80 000 yritykselle jatkajia?

Jatkajia ei aina ole saatavilla omasta perheestä. Luultavasti siksi näemme myös suuren määrän yrityskauppojen jälkeen toteutuvia yrittäjäpolvenvaihdoksia. Jos markkinoille tulee enemmän myytäviä yrityksiä kuin niiden ostajia, voi syntyä riski, että perheyriitys joutuu kannattavanakin lopettamaan toimintansa.

– Hallitusohjelmaan on kirjattu, että perintö- ja lahjaverot poistetaan kaikilta pieniltä perinnöiltä sekä yritys- ja maatilavarallisuudelta kokonaan, mikä helpottaa sukupolvenvaihdoksia. Mutta on selvää, että siitä tulee syksyn kuuma peruna eduskunnan budjettikäsittelyssä.

Koirasen mielestä perheyrittäjien toiminnan jatkuvuuden turvaaminen merkitsee sekä koulutuksellista että verotuksellista haastetta. Nuoren polven osalta se on myös motivationaalinen haaste, koska jatkamispäätös edellyttää myös sitoutuneisuutta.

- Näen tiettyjä uhkia siinä, jos Suomi muuttuu liiaksi niin sanotuksi yhtiöyrittäjämaaksi, jolloin suomalaiset tuotantoresurssit joutuisivat ulkomaiseen omistukseen. Kun omistaja on kaukana ja kasvoton, hän usein on myös sydämetön. Kotimainen perheyrittäjä kantaa enemmän vastuuta siitä, mitä paikkakunnan työpaikoille tapahtuu.

Omasta yrittäjätaloudesta myös eväitä opetustyöhön

Koiranen kirjoitti ylioppilaaksi Valkeakosken yhteiskoulusta vuonna 1968 ja aloitti saman vuoden kesällä ekonomiopinnon Helsingin kauppariikintutkimuskeskuksessa. Hän suoritti ekonomitutkimuksen loppuun työkennellessään Yhtyneillä Paperitehtailla vuonna 1970.

Armeijan käytyään Koiranen palasi Yhtyneille taloushallinnon tehtäviin ja opiskeli työn ohella kauppatieteiden maisteriksi. Hänet nimitettiin yhtiön järjestelmäkehityspäälliköksi. Hänen innostavana esimiehenään toimi tuolloin hallintojohtaja Matti Peltonen, joka kannusti nuorta miestä jatkamaan opinnoja. Niinpä Koiranen suoritti työn ohella sekä kauppatieteiden lisensiaatin että tohtorin tutkinnon.

- Yhtyneiden aikana Peltonen esi-

miehenä ja Pekka Ruohotie työtoverina hilasivat minua, perinteistä kauppatieteilijää, hyvin paljon kasvatustieteisiin päin, Koiranen toteaa.

Koiranen siirtyi neljäksi vuodeksi Yhtyneiden Tampereen yksikköön hallintojohtajaksi ja kirjekuoriosaston tuulosjohtajaksi. Sieltä tie vei Edinburghiin Skotlantiin, missä hän toimi Suomen konsulaatissa konsulina ja kaupallisena sihteerinä. Sen jälkeen Koiranen siirtyi akateemiselle uralle.

Koiranen on ollut puolet työurastaan elinkeinoelämän palveluksessa ja toinen puolikas urasta on koostunut erilaisista työtehtävistä yliopistoille. Tällä hetkellä hän hoitaa päätyönsä ohella myös dosentuuria Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksessa Tampereen yliopistossa. Lisäksi Koirasella on ollut pienimuotoista perheyrittäjätaloutta vaimonsa kanssa vuodesta 1986 lähtien. Hän pitää nykyisen työnsä kannalta tärkeänä sitä, että hänellä on myös käytännön tuntumaa yrittäjän työhön.

- Nautin siitä, että pystyn reflektimaan omaan kokemukseeni yrittäjätaloudesta sitä, mitä tutkin ja opetan.

Markku Tasala